

Sygn. akt II USK 251/22

POSTANOWIENIE

Dnia 22 marca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Sobutka

w sprawie z odwołania A. D.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziałowi w Poznaniu

o wysokość emerytury górniczej,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń

Społecznych w dniu 22 marca 2023 r.,

skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu

z dnia 19 stycznia 2022 r., sygn. akt III AUa 148/20,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 13 czerwca 2019 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddział w Poznaniu przeliczył emeryturę wnioskodawcy A. D. od dnia 1 maja 2019 r., to jest od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o emeryturę. Do ustalenia podstawy wymiaru emerytury organ rentowy przyjął wynagrodzenie, które stanowiło podstawę wymiaru składek z 10 lat kalendarzowych, to jest od 1 stycznia 2002 r. do 31 grudnia 2011 r. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury wynosił 174,33%. Do ustalenia wysokości emerytury Zakład uwzględnił 28 lat i 8 miesięcy okresów składkowych oraz 11 miesięcy okresów nieskładkowych. Okres pracy górniczej został obliczony według następującego przelicznika: $326 \text{ miesiące} \times 1,2 = 391,2 \text{ miesiące}$. Wysokość świadczenia została ustalona na kwotę 4.099.82 zł.

Sąd Okręgowy III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Koninie, wyrokiem z dnia 28 listopada 2019 r., zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że

przyznał A. D. prawo do ustalenia wysokości emerytury górniczej z zastosowaniem przelicznika 1,8 do okresów pracy górniczej od dnia 1 września 1989 r. do 2 stycznia 1990 r. i od 1 sierpnia 1991 r. do 30 września 1993 r. na stanowisku rzemieślnika zatrudnionego na odkrywce bezpośrednio w przodku, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, na koparkach i zwałowarkach, wykonującego prace mechaniczne, elektryczne i hydrauliczne, przy obsłudze, konserwacji, montażu i demontażu tych maszyn i urządzeń, zgodnie z wykazem dniówek załączonym do świadectwa pracy górniczej z dnia 1 lutego 2019 r. oraz do okresów pracy górniczej od dnia 1 października 1993 r. do 28 maja 2019 r. na stanowisku operator koparek wielonaczyniowych i zwałowarek na odkrywce, zgodnie z wykazem dniówek załączonym do świadectwa pracy górniczej z dnia 1 lutego 2019 r., zasądził od pozwanego na rzecz odwołującego kwotę 180 zł - tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego oraz stwierdził odpowiedzialność organu rentowego za nieustalenie istnienia okoliczności niezbędnej do wydania decyzji w sprawie. Sąd Okręgowy ustalił, że wnioskodawca pracował w kopalni węgla brunatnego, w kopalni odkrywkowej, gdzie występuje tzw. przodek zwałowy - formowany jest korpus zwału przy pomocy zwałowarki odbierającej urobek ze środków transportu. W kopalniach takich okolicznością konieczną do spełnienia, aby uznać dane miejsce w kopalni jako przodek, jest w nim aktualna praca podstawowych maszyn urabiających i zwałujących. W ocenie Sądu Okręgowego, wnioskodawca wykazał, że wykonywał w spornych okresach stale i w pełnym wymiarze pracę, o której mowa w art. 50d ust. 1 pkt 1 ustawy. Sąd I instancji ustalił, że wnioskodawca wykonywał prace operatora urządzeń za i wyładowczych i operatora zwałowarki na odkrywce. Okoliczność ta nie budziła wątpliwości Sądu i nie była przez stronę pozwaną kwestionowana. Ustalono również, że dniówki półtorakrotnie były prowadzone dla odwołującego się prawidłowo.

Po rozpoznaniu apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddział w Poznaniu od wyroku Sądu Okręgowego w Koninie z dnia 28 listopada 2019 r. Sąd Apelacyjny w Poznaniu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, wyrokiem z dnia 19 stycznia 2022 r., zmienił zaskarżony wyrok w całości w ten sposób, że oddalił odwołanie oraz zasądził od odwołującego A. D. na rzecz pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddział w Poznaniu kwotę 180

zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego oraz zasądził od odwołującego A. D. na rzecz pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddział w Poznaniu kwotę 240 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej. Zdaniem Sądu Apelacyjnego w szczególności trafnym okazał się zarzut dotyczący ustaleń faktycznych i ich oceny przez Sąd I instancji, a w konsekwencji - zarzut naruszenia prawa materialnego tj. art. 51 ust. 1 pkt 2 w zw. z art. 50d ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Sąd Apelacyjny, kierując się ustawową definicją pracy przodkowej, zawartą w art. 50d ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej, całkowicie odmiennie ocenił charakter pracy wykonywanej przez odwołującego w okresach: od 1.09.1989 r. do 2.01.1990 r. od 1.08.1991 r. do 30.09.1993 r. i od dnia 1.10.1993 r. do dnia 28 maja 2019 r. Zdaniem Sądu odwoławczego, wbrew stanowisku odwołującego i Sądu I instancji, nie była to praca górnicza kwalifikowana, lecz praca górnicza zwykła. Dla Sądu Apelacyjnego nie ulega wątpliwości, że określenie „przodek”, użyte w ustawie emerytalnej, oznacza wyłącznie przodek wydobywczy. Jest to teren prac bezpośrednio przy pozyskiwaniu urobku i wydobywaniu kopaliny, a nie teren wyrobiska oddalony od miejsca wydobywania i urobku, choćby o kilkadziesiąt metrów. Zdaniem Sądu Apelacyjnego przodkiem nie jest teren, na którym aktualnie prace wydobywcze się nie prowadzi. Inna praca w przodku to praca, która musi być ściśle związana z bezpośrednim i zasadniczym procesem produkcyjnym zakładu górniczego, polegającym na urobku i wydobywaniu kopaliny.

W skardze kasacyjnej z dnia 28 marca 2022 r. pełnomocnik A. D. zaskarżył powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu, zarzucając naruszenie przepisów prawa materialnego:

- art. 50d ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych - poprzez przyjęcie przez Sąd II instancji, iż miejsce gdzie pracują maszyny podstawowe tj. zwałowarki, nie jest bezpośrednio związane z miejscem wydobywania urobku, a zatem nie mieści się w pojęciu przodka określonego w art. 50d ustawy,

- art. 51 ust. 1 pkt 2 i 4 ustawy emerytalnej poprzez przyjęcie przez Sąd II instancji, iż miejsce gdzie pracują maszyny podstawowe, tj. zwałowarki, nie jest bezpośrednio związane z miejscem wydobywania urobku, a zatem nie mieści się w

pojęciu przodka, określonego w art. 50d ustawy, a co za tym idzie ubezpieczony nie wykonywał pracy górniczej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy,

- § 3 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994 r. w sprawie określenia niektórych stanowisk pracy górniczej oraz stanowisk pracy zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury lub renty w związku z załącznikiem 3 pkt HI/5 i 7, załącznikiem nr 2 powołanego wyżej rozporządzenia, poprzez przyjęcie przez Sąd II instancji, iż wykonywana przez ubezpieczonego praca nie jest pracą górniczą liczoną w wymiarze półtorakrotnym z zastosowaniem przelicznika 1,8.

W skardze kasacyjnej podniesiono także zarzut naruszenia przepisu postępowania a mianowicie:

- art. 365 § 1 k.p.c. poprzez wydanie orzeczenia, które odbiega od innych orzeczeń tego samego Sądu dotyczących tego samego zagadnienia,
- art. 368 § 2 poprzez rozpoznanie apelacji pomimo nie wskazania przez skarżącego wartości przedmiotu sporu i nie wezwanie do uzupełnienia braków formalnych apelacji pod rygorem jej odrzucenia.

Podnosząc powyższe zarzuty strona skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy przez uwzględnienie odwołania skarżącego i przyznanie prawa do emerytury górniczej z przeliczeniem 1,8 za cały sporny okres i zasądzenie od organu na rzecz skarżącego kosztów postępowania kasacyjnego w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych; ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania wraz z orzeczeniem o kosztach procesu.

Uzasadniając wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania pełnomocnik powoda wskazał na przepis art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. - albowiem z uwagi na stawiane w niej zarzuty jest ona konieczna i w pełni uzasadniona, a w/w błędy Sądu Apelacyjnego zasadniczo wpłynęły na treść wyroku.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna wniesiona w niniejszej sprawie nie kwalifikuje się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Na wstępie należy przypomnieć, że skarga kasacyjna podlega badaniu

(na etapie przedsądu) w zakresie spełnienia przez nią warunków formalnych. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, jeżeli istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, jeżeli zachodzi nieważność postępowania lub jeżeli skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Nakładając na skarżących obowiązek wskazania i uzasadnienia oznaczonej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, czyli tak zwanego przedsądu, ustawodawca zagwarantował, że skarga kasacyjna, jako nadzwyczajny środek zaskarżenia prawomocnych orzeczeń, będzie realizować funkcje publicznoprawne. Ograniczenie przesłanek, wskazanych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. do czterech ma, w konsekwencji, zapewnić, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ustrojowo i procesowo będzie uzasadnione jedynie w tych przypadkach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne, a skarga nie stanie się instrumentem wykorzystywanym w każdej jednostkowej sprawie. Ostatecznie, nie w każdej sprawie, nawet takiej, w której prawomocne orzeczenie zostało wydane w warunkach błędu w subsumpcji, czy też wyniku wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. W przeciwnym bowiem razie Sąd Najwyższy stałby się, wbrew obowiązującym przepisom, sądem trzeciej instancji, a jego zadaniem nie jest przecież dokonywanie korekty ewentualnych błędów w zakresie stosowania, czy też wykładni prawa, w każdej indywidualnej sprawie.

Pełnomocnik strony skarżącej wskazał we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, że jest ona oczywiście uzasadniona. W motywach wniosku opartego na tej właśnie przesłance przedsądu powinien być zawarty wywód prawny – czego w niniejszej sprawie ewidentnie zabrakło - wyjaśniający, w czym wyraża się owa oczywistość i przedstawić argumenty na poparcie swych twierdzeń (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035; z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205; z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08, LEX nr 512050). O ile dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla

przyjęcia skargi do rozpoznania niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy przepisów prawa i doszukiwania się ich znaczenia (tak m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274; z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616; z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364; z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). W judykaturze podkreśla się, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743; z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133). W niniejszej sprawie strona skarżąca nie wykazała istnienia tej właśnie przesłanki przedsądu. O oczywistej zasadności skargi kasacyjnej nie może świadczyć wskazana w skardze kasacyjnej okoliczność, że orzeczenie sądu drugiej instancji stoi – zdaniem pełnomocnika – w sprzeczności z innymi orzeczeniami tego sądu, w zakresie tego samego zagadnienia. Stanowisko zaprezentowane przez pełnomocnika strony skarżącej w niniejszej sprawie jest tym bardziej trudne do zrozumienia, biorąc pod uwagę fakt, że w identycznym stanie faktycznym, przy tak samo skonstruowanej skardze kasacyjnej, sporządzonej przez tego samego pełnomocnika, Sąd Najwyższy zajął już stanowisko i także odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 31 sierpnia 2022 r., II USK 616/21, Legalis nr 2889368).

Podkreślenia wymaga, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do

rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione – czego w niniejszej sprawie zabrakło. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi, ani tym bardziej się ich domyślać (por. postanowienie Sądu Najwyższego - Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 19 maja 2022 r., I USK 434/21, Legalis nr 2740849).

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., orzekł jak w sentencji.

[a!]